

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

О.І. Дребот, К.О. Бабікова

Інститут агроекології і природокористування НААН (м. Київ, Україна)

e-mail: drebot_oksana@ukr.net; ORCID: 0000-0003-2681-1074

e-mail: babikova.kateryna@gmail.com; ORCID: 0000-0002-9726-0671

Проаналізовано механізми державного регулювання розвитку сфери туризму та курортів у Стратегії—2026 р. Визначено, що впровадження та підвищення європейської культури в Україні буде забезпечуватись євроінтеграцією норм і стандартів у туристичній сфері, освітній сфері. Активізація рекреаційного потенціалу туристичної діяльності має здійснюватися при раціональному використанні рекреаційних ресурсів, покращенні надання туристичних послуг (підвищення якості наданих послуг у готелях, транспортної інфраструктури, новітня матеріально-технічна база). Визначено, що туристична діяльність стала перспективною галуззю у міжнародному бізнесі, яка має різні напрями розвитку, індустрію курортних центрів, фінансові можливості та інструменти, систему комунікацій, всі ці складові є передумовою розвитку інших галузей економіки, де створюються нові робочі місця, що вирішує проблеми пов'язані із зайнятістю працездатного населення. А також до основних причин гальмування розвитку рекреаційного туризму в Україні можна віднести: низький рівень розвитку транспортної інфраструктури, туристичної інфраструктури, недостатня пропускна здатність, висока вартість проживання та харчування у готельних комплексах, невигідні умови для бізнесу, низький рівень якості наданих туристичних послуг, недостатня кількість кваліфікованого персоналу. Встановлено, що Євроінтеграція в галузі рекреаційного туризму визначає взаємовідносини між підприємствами або юридичними особами, які надають туристичні послуги, а також забезпечує надання довгострокового характеру інтегрованим підприємствам, при якому спрощується впровадження інновацій, зменшуються витрати на туризм, обмежується конкуренція та знижуються ризики невизначеності у реалізаціях та забезпеченні туристичних послуг. Доведено, що туристична діяльність постає одним із основних пріоритетних напрямів розвитку економіки держави, яка, своєю чергою, реалізує ефективний механізм розвитку туризму, який включає складові для успішного ведення цього бізнесу в Україні. Запропоновані складові організаційно-економічного механізму, а саме: нормативно-правовий, організаційно-управлінський, фінансово-економічний та інформаційно-аналітичний зможуть забезпечити сталий розвиток рекреаційного туризму у подальшому та надати йому довгостроковий характер.

Ключові слова: економічний механізм, туристична діяльність, охорона навколишнього природного середовища, природні ресурси, туристична індустрія.

ВСТУП

Враховуючи новизну окремих результатів роботи, а також дефіцит інформації по багатьох економічних і організаційних питаннях, пов'язаних із функціонуванням ринку туристичних послуг, є підстави вважати, що представлена стаття із зацікавленістю буде сприйнята науковцями, практичними працівниками туристичної сфери, підприємцями, студентами вищих і середніх навчальних закладів, які вивчають туризм та готельно-ресторанну справу.

Взаємозв'язок обсягів туристично-рекреаційного потенціалу, туристичних потоків, туристичної інфраструктури, туристичних підприємств, туристичних комплексів та господарств формують туристичну індустрію країни. Туризм позиціонується як важливу сферу розвитку економіки, оскільки він забезпечує значний внесок в економіку країни у вигляді платежів до бюджету, сприяє створенню нових робочих місць, позитивно впливає на природне середовище. Функціонування туристичного ринку України досліджується на основі розвитку

глобального ринку туристичних послуг, у контексті макрорегіональних європейських особливостей розвитку туризму [1].

Туристична галузь у сучасних умовах набуває особливого стратегічного значення для соціально-економічного розвитку України та її регіонів. Вона сприяє становленню країни на світовому ринку товарів і послуг як повноправного партнера в міжнародних відносинах. Україна, володіючи величезним туристично-рекреаційним потенціалом, має всі передумови для розвитку туристичної галузі, яка за умов ефективного державного управління може стати каталізатором соціально-економічного поступу країни та надасть змогу отримати низку інших переваг [2].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідження різноманітних аспектів ринку туристичних послуг та їх особливостей у національній економіці знайшли своє відображення у працях українських учених О.О. Любіцевої [3] та Т.І. Ткаченко [4]. Із російських учених можна виділити публікації із зазначених питань М. Борушчака, В.Г. Гуляєва, Г.А. Карпової, Ю.В. Темного [5–9]. Водночас, незважаючи на значну кількість публікацій із цієї проблематики, певні теоретичні і практичні аспекти розвитку ринку туристичних послуг потребують, на нашу думку, подальшого поглиблення.

Згідно зі ст. 6 Закону України «Про туризм» Держава проголошує туризм одним з пріоритетних напрямів розвитку економіки та культури і створює умови для туристичної діяльності. В досліджуваній літературі не існує єдиного визначення поняття «туризм». Так, згідно із Законом про туризм — тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди особа від'їжджає [8].

Якщо враховувати нинішній стан українського ринку надання туристичних послуг, то необхідно враховувати для подальшого розвитку соціальні, економічні та політичні процеси, які відбуваються в краї-

ні. Обґрунтуванням цього є розроблення механізму розвитку туристичної галузі, завдяки регулюванню з боку держави.

На сьогодні туризм став явищем, що увійшло у повсякденне життя майже третини населення планети. Більше того, на початку ХХІ ст. туризм за обсягами доходу справедливо посів третє місце серед провідних галузей світової економіки. В багатьох країнах і регіонах туризм є основним джерелом прибутків. За чисельністю працівників індустрія туризму також стала однією з найбільших у світі — в ній зайнято понад 260 млн осіб, тобто кожний 10-й працюючий. Надходження з туристичних подорожей у світовому масштабі становлять понад 500 млрд дол. США щороку. Найбільші прибутки отримують країни Західної Європи та США [10].

Завдяки євроінтеграційним процесам зростає роль рекреаційної туристичної діяльності, її розвиток формує позитивний імідж будь-якої країни, при цьому забезпечується зайнятість населення. Україна, яка перебуває в центрі Європи, має всі можливості для підвищення рівня розвитку туристичної галузі та суміжних галузей економіки.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Інтеграційні процеси в галузі туризму виявляються в різних горизонтальних та вертикальних об'єднаннях її підприємств. Останніми десятиріччями особливого розвитку та значного поширення в галузі туризму набув такий тип господарських об'єднань, як стратегічні альянси [11].

Основними причинами є: заповнення прогалін на ринку туристичних послуг і технологічній базі туристичних комплексів; отримання прибутку, завдяки перетворенню надлишкових ресурсів; мінімізація витрат і ризиків, які пов'язані із виходом на нові ринки туристичних послуг; підвищення виробництва нових туристичних послуг та продукції; економія на масштабах діяльності, завдяки збільшенню об'єму операційної діяльності; подолання торговельних, технічних та законодавчих

бар'єрів; диверсифікація діяльності; зменшення витрат за рахунок скорочення нерациональних операцій бізнесу.

Враховуючи історичні, географічні, культурні та економічні чинники, туристична сфера має всі об'єктивні можливості як для свого розвитку, так і для національного. Подальший розвиток туристичної галузі у довгостроковій перспективі пов'язаний із визначенням особливостей, певних можливостей, а також запобіганням ризиків. Підписавши Угоду про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом, туристична галузь відіграє важливу роль у соціальному та економічному розвитку країни, при цьому виникає необхідність вдосконалення державного управління туристичною діяльністю із забезпеченням сприятливих умов туристичної та суміжних галузей.

Транскордонне співробітництво постає основним важелем співпраці регіонів України та Європейського Союзу. Україна має достатньо високий рівень забезпечення цінних природних лікувальних та історико-культурних ресурсів відносно континенту ЄС, що, своєю чергою, забезпечує сталий розвиток економіки країни у сфері туризму. Розвиток туристичної галузі у регіонах України супроводжується наявністю протиріч щодо стану інфраструктури, наскільки відповідає якісним та кількісним параметрам, напрямку та ОСУ розвитку, тому є необхідність інтеграції українських регіонів до світових стандартів, адже це призведе до зростання кількості туристичних організацій.

Проблеми збереження живої природи у світі сприяють поширенню екологічного туризму. Він передбачає різноманітні походи горами й лісами, відпочинок на воді, у наметових містечках, спостереження за рідкісними птахами або метеликами. Провідну роль у розвитку екологічного туризму відіграють заповідні території. Світового поширення набули національні парки Плитвицькі озера (Хорватія), Лейк Дистрикт (Велика Британія), Гранд-Каньйон (США), Серенгети (Танзанія), Ігуасу (Аргентина–Бразилія), Крюгер (ПАР).

Ситуація, що склалася в туристичній сфері України, потребує активного пошуку засобів подолання кризових явищ та інтенсифікації виробництва туристичного продукту із забезпеченням необхідної його якості. Тому необхідно втілити стратегічні напрями розвитку туристичної галузі та вжити заходи для його прискорення. Адже процес прискореного розвитку туризму є результатом науково-технічного прогресу, зростання пізнавальних та оздоровчих потреб людей і необхідності в міжнародних ділових контактах. Наявність значного історико-культурного і природно-рекреаційного потенціалу дала змогу багатьом країнам, окремі з яких навіть не належать до високорозвинених, завоювати серйозні позиції на світовому туристичному ринку [12].

Завдяки раціональному використанню потенціалу рекреаційного туризму Україна може посідати провідне місце серед країн, що мають розвинену туристичну діяльність. На сьогодні туристичну галузь прийнято сприймати як один із основних напрямів соціального та економічного розвитку країни. Міжнародний туризм постає важливим чинником зростання економіки, частки виробництва, працевлаштування, а також трансакцій. Туристична діяльність стала перспективною галуззю у міжнародному бізнесі, яка має різні напрями розвитку, індустрію курортних центрів, фінансові можливості та інструменти, систему комунікацій, всі ці складові є передумовою розвитку інших галузей економіки, де створюються нові робочі місця, що вирішує проблеми пов'язані із зайнятістю працездатного населення.

Стратегія економічної політики щодо розвитку рекреаційного туризму зумовлюється з урахуванням інституційних чинників відносно активізації підприємств щодо задоволення потреб внутрішніх та іноземних туристів, конкурентоспроможності на ринку туристичних послуг, досвіду вітчизняного та міжнародного рекреаційного туризму. В Україні на нормативному рівні немає закріпленої стратегії розвитку туристичних курортів. Таку концепцію не-

обхідно розробляти відповідно до принципів ефективного державного управління та адміністрування, залучаючи фахівців у цій сфері, професійні асоціації та наукові установи, виконання програм та досягнення цілей щодо сталого розвитку туристичних курортів в Україні.

Очікувані результати реалізації Стратегії оформлено у *табл. 1*. В 2017 р. Кабінетом Міністрів України, профільними комітетами Верховної Ради, представниками туристичного бізнесу та громадськістю був опрацьований Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань туризму». Основна мета законодавчої ініціативи встановлення чітких та зрозумілих правил для підприємців та споживачів.

Згідно із даними *табл. 1*, можна зробити висновок, що для досягнення результатів на останні роки, державному управлінню України необхідно вирішити завдання пов'язані із гармонізацією нормативно-правових актів Європейського Союзу та України, залучення інвестицій, сертифікація підприємств із надання туристичних

послуг, підвищення кваліфікації та підготовка спеціалістів туристичної діяльності тощо.

«Відповідно до вимог та проблем розвитку сфери туризму урядом схвалено Стратегію розвитку туризму та курортів на період до 2026 р. (далі – Стратегія–2026)» (*табл. 2*) [14].

У документі головною метою визначено «формування сприятливих умов для активізації розвитку сфери туризму та курортів згідно з міжнародними стандартами якості та з урахуванням європейських цінностей, перетворення її на високорентабельну, інтегровану у світовий ринок конкурентоспроможну сферу, що забезпечує прискорення соціально-економічного розвитку регіонів і держави в цілому, сприяє підвищенню якості життя населення, гармонійному розвитку і консолідації суспільства, популяризації України у світі» [14].

Рівень розвитку рекреаційного туризму в Україні набагато відстає від рівня країн Європейського Союзу так, як існують багато проблем у цій галузі. Існує низький рівень інфраструктури, недостатньо по-

Таблиця 1. Показники розвитку сфери туризму та курортів в Україні

Показники розвитку	2015	2019	2022	2026
Кількість іноземних туристів, які в'їжджають до України, млн осіб	12,9	Збільшення у 1,5 раза	Збільшення у 2 рази	Збільшення у 2,5 раза
Кількість суб'єктів туристичної діяльності, тис. од.	6,8	Збільшення у 1,5 раза	Збільшення у 3 рази	Збільшення у 5 разів
Обсяг надходжень до місцевих бюджетів від сплати туристичного збору, млн грн	37,1	Збільшення у 2 рази	Збільшення у 5 разів	Збільшення у 10 разів
Обсяг надходжень до зведеного бюджету (податки та збори) від діяльності суб'єктів туристичної діяльності, млрд грн	1,71	Збільшення у 2 рази	Збільшення у 5 разів	Збільшення у 10 разів
Кількість робочих місць у сфері туризму, тис. осіб	88	Збільшення у 1,5 раза	Збільшення у 3 рази	Збільшення у 5 разів
Кількість внутрішніх туристів, тис. осіб	357	Збільшення у 2 рази	Збільшення у 3 рази	Збільшення у 5 разів
Кількість екскурсантів, тис. осіб	125,5	Збільшення у 1,5 раза	Збільшення у 2 рази	Збільшення у 2,5 раза

Примітка: сформовано на основі [13].

Таблиця 2. Механізми державного регулювання розвитку сфери туризму та курортів у Стратегії—2026

Механізм	Інструменти / важелі	Завдання та принцип дії механізму
Економічний	«Економічні інструменти для залучення інвестицій у туристичну галузь; преференції українському виробнику туристичної продукції; фінансове оздоровлення підприємств туристичної галузі; сучасні інформаційні й маркетингові технології»	«Забезпечує дотримання принципів сталого розвитку території та утримання високого рівня конкурентоспроможності галузі»
Організаційний	«План заходів з реалізації Стратегії—2026 на основі установлених показників розвитку для оцінювання досягнення цілей, що здійснюються на державному, регіональному та місцевому рівнях; цільові й регіональні програми розвитку сфери туризму та курортів; договори, що укладаються, зокрема на засадах державно-приватного партнерства»	«Спрямований на забезпечення принципів партнерства та співробітництва органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування, представників бізнесових і наукових кіл, громадських організацій»
Правовий / інституційний	«Нормативно-правові акти органів державної влади та органів місцевого самоврядування»	«Орієнтований на дотримання учасниками процесу реалізації Стратегії—2026 принципів конституційності, законності та прозорості»

Примітка: сформовано автором за [14].

зитивний імідж української туристичної діяльності, недостатнє інвестування, відсутність ефективних маркетингових засобів, невідповідність законодавства України до стандартів Європейського Союзу. Через це виникає необхідність у активізації рекреаційного туризму, задовільняючи різні потреби як внутрішніх, так і іноземних туристів.

Євроінтеграція в галузі рекреаційного туризму визначає взаємовідносини між підприємствами або юридичними особами, які надають туристичні послуги, а також забезпечує надання довгострокового характеру інтегрованим підприємствам, при якому спрощується впровадження інновацій, знижуються витрати на туризм, обмежується конкуренція та знижуються ризики невизначеності у реалізаціях та забезпеченні туристичних послуг.

У Стратегії—2026 визначено, що держава орієнтується на формуванні сприятливих умов рекреаційного туризму, активізації курортів, підлаштуванні під євро-

пейські цінності, при цьому збільшується конкурентоспроможність на ринку туристичних послуг.

До основних причин гальмування розвитку рекреаційного туризму в Україні можна віднести: низький рівень розвитку транспортної інфраструктури, туристичної інфраструктури, недостатня пропускна здатність, висока вартість проживання та харчування у готельних комплексах, невідгідні умови для бізнесу, низький рівень якості наданих туристичних послуг, недостатня кількість кваліфікованого персоналу тощо.

Конкурентоспроможність країни, зростання економіки і, як наслідок, підвищення добробуту населення України залежить від світового рівня туристичної галузі в період глобалізації та євроінтеграції.

Реалізація Стратегії розвитку туризму супроводжується впровадженням інструментів організаційно-економічного механізму реалізації програм туристичної галузі в Україні, завдяки яким зберігається безпе-

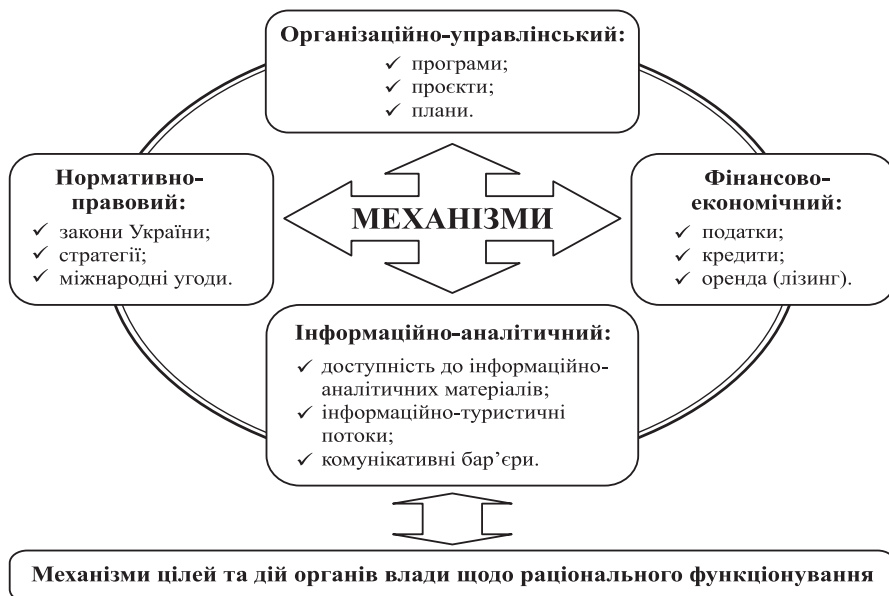
ка туристів (внутрішніх та іноземних), забезпечується на законодавчому рівні сфера туризму і курортних центрів, розвиток та навчання персоналу, розвиток туристичної інфраструктури, маркетингова політика, а також підтримка екосистем курортних центрів (рис.).

Механізм реалізації програм туристичної галузі забезпечується системою послідовного здійснення на державному та місцевому рівнях разом із суб'єктами туристичної галузі реалізації концепцій розвитку туристичної діяльності. Задля досягнення цілей Стратегії кожен із складових механізму супроводжується низкою завдань. Нормативно-правова складова забезпечує дотримання законів та Конституції України, принципів прозорості, відкритості та публічності. Організаційно-управлінська забезпечує співробітництво органів державного та місцевого рівнів, партнерство бізнесу, науки та громадськості. Фінансово-економічна забезпечує сталий розвиток країни, при цьому забезпечуючи конкурентоспроможний рівень туристичної галузі. В той самий час, інформаційно-ана-

літична виконує роль у забезпеченні ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій).

Впровадження організаційно-економічного механізму забезпечить стимулювання як туристичної сфери, так і суміжних сфер економіки. Стан України відносно ресурсного потенціалу є вигідним, оскільки має багатий історико-культурний та природний потенціал, через що є можливості постійного залучення внутрішніх, а особливо іноземних туристів.

Розвиток української рекреаційної туристичної діяльності є дуже актуальним тому, що завдяки підвищенню його рівня покращується соціальне, економічне та екологічне становище в країні. Туризм відіграє далеко не останню роль, завдяки йому збільшуються доходи в регіонах, створюються нові робочі місця, відбувається стрімкий розвиток як туристичної галузі, так і суміжних, розвивається транспортна інфраструктура та культура, поліпшується рівень життя населення. Україна має всі можливості для розвитку туристичної галузі та надати їй євроінтеграційний характер.

Організаційно-економічний механізм реалізації програм туристичної галузі

Примітка: сформовано автором.

Враховуючи глобалізаційні процеси існує необхідність у формуванні стратегічних альянсів та організації їх подальшої діяльності. Порівняно із іншими міжнародними організаціями, саме стратегічні альянси мають переваги від інших, оскільки вони мають спільний та різноплановий характер. В основному, альянси впроваджують свою діяльність у межах однієї галузі, мають горизонтальні зв'язки, юридичну та майнову самостійність. Стратегічні альянси використовують обмін між глобальними організаціями, зазвичай, на регіональному рівні, при цьому укладають контракти з маркетингу, управління, франчайзингу, спільної діяльності підприємств. Завдяки стратегічним альянсам у туристичній сфері є всі перспективи стабільного навантаження готельних мереж, авіарейсів, надання високоякісних туристичних послуг, підвищення кваліфікації туристичного персоналу тощо.

На відміну від України, в країнах Європейського Союзу існують спеціальні фонди соціального, регіонального розвитку, управління сільським господарством, інвестиційні банки підтримки розвитку туристичної галузі тощо. Основним із фондів є соціальний, який якраз і реалізує політику щодо зайнятості населення, підвищення кваліфікації або їх перепідготовку. Разом із тим, стимулюється розвиток підприємств, які надають туристичні послуги.

З одного боку, регулювання туристичної галузі в межах макrorівня, при наявності рекреаційного потенціалу є досить важливим, але це ще не показник того, що туризм стане процвітати і підвищить рівень розвитку економіки країни. З другого боку, виникає питання відсутності адміністративної децентралізації в туристичній сфері, при наявності великої кількості підприємств та організацій, які надають послуги рекреаційного туризму. Перспективні можливості підвищення рівня розвитку туристичної діяльності може відбуватись лише поєднанням організаційно-економічних механізмів за допомогою державного регулювання. Однак, у такому випадку, необхідно забезпечити сталий розвиток

туристичної галузі, при цьому не завдавати шкоди навколишньому середовищу (для збереження природного та історико-культурного потенціалів країни, які забезпечують рекреаційний туризм).

Підвищення рівня розвитку рекреаційного туризму забезпечує формування національного багатства (створення нових робочих місць, інвестиції у людський капітал, податки, трансфери, рента тощо). Так, як з цим пов'язане здоров'я та розвиток людей, підвищується добробут населення, при цьому враховується фінансова база місцевого самоврядування, зайнятість населення, доходи регіонів, інвестиції. Державні видатки на охорону здоров'я заміщуються ефективнішим джерелом — самофінансуванням відтвореного людського капіталу. Актуальним, все-таки, у цьому питанні залишається вдосконалення механізму державного управління щодо рекреаційного туризму.

Підвищення значимості туристичної галузі для економіки України відбувається разом із збільшенням ролі держави, її безпосереднього регулювання та управління туризму. Згідно із Законом України «Про туризм» визначено, що для держави туристична діяльність є однією із основних напрямів національної економіки та культури, яка формує сприятливі умови для туристів [8]. Однак, усе це вимагає організаційно-економічних підходів до управління туристичною діяльністю.

Впровадження та підвищення європейської культури в Україні буде забезпечуватись євроінтеграцією норм і стандартів у туристичній сфері, освітній сфері. Активізація рекреаційного потенціалу туристичної діяльності має здійснюватись при раціональному використанні рекреаційних ресурсів, покращенні надання туристичних послуг (підвищення якості наданих послуг у готелях, транспортної інфраструктури, новітня матеріально-технічна база).

Важливим моментом у розвитку рекреаційного туризму в Україні, у контексті інтеграційних процесів, є його підлаштування до стандартів ЄС. Завдяки реформуванню цієї галузі та пристосування будуть

визначатись можливості держави впровадити інституційні зміни, які спрямовані на перетворення напрямів розвитку туристичної діяльності. Передусім, постають такі основні завдання: залучення інвестицій; розширення ЗЕД (зовнішньоекономічної діяльності); раціональне використання фінансових коштів, які надаються задля реформування розвитку економіки в Україні.

Досвід країн ЄС доводить, що існує безліч форм і методів прямого і непрямого державного регулювання туристично-рекреаційної сфери, яка здійснюється через використання інституційного механізму на національному і регіональному рівнях із метою використання максимального обсягу існуючих місцевих туристично-рекреаційних ресурсів. Однією з головних умов подолання сучасних негативних тенденцій, які склалися в туристично-рекреаційній сфері України, має стати активна і науково обґрунтована регіональна політика розвитку туризму з урахуванням європейського досвіду у сфері управління туризмом і рекреацією, яка дасть змогу: підвищити імідж України як рекреаційної країни за кордоном та серед місцевого населення; сприяти збереженню природного середовища та місць рекреації, створених людиною; встановити та розвивати партнерські зв'язки з питань туризму та рекреації в Україні та за кордоном; підвищити рівень рекреаційних послуг; забезпечити надання повної інформації про рекреаційні послуги країни; підтримувати розвиток зв'язків між регіонами в галузі туристично-рекреаційної політики [15].

Вплив рекреаційного туризму носить комплексний характер на соціальне та економічне становище територій, розвиток якого сприяє та впливає на інші галузі в регіонах країни. При плануванні подальшого розвитку туристичної діяльності необхідно враховувати можливі як позитивні, так і негативні наслідки та ризики.

ВИСНОВКИ

Отже, сталий розвиток рекреаційного туризму донині є актуальним для україн-

ського ринку. Регіони України мають у собі історико-культурний та природні потенціали, які приваблюють не тільки внутрішніх, а й іноземних туристів.

Чітка організація туристичної діяльності супроводжує та забезпечує потенціал, який використовується для відпочинку та оздоровлення, однак відбувається це завдяки впровадженню ефективного організаційно-економічного механізму реалізації туристичної галузі зі сторони державного управління, як на місцевому, так і на регіональному рівнях.

На сьогодні туристична діяльність постає одним із основних пріоритетних напрямів розвитку економіки держави, яка, своєю чергою, реалізує ефективний механізм розвитку туризму, який включає складові для успішного ведення цього бізнесу в Україні. Запропоновані складові організаційно-економічного механізму, а саме: нормативно-правовий, організаційно-управлінський, фінансово-економічний та інформаційно-аналітичний, зможуть забезпечити сталий розвиток рекреаційного туризму у подальшому та надати йому довгостроковий характер.

Євроінтеграційні процеси у туристичній сфері формують конкурентні переваги ведення цього бізнесу.

Невисокий рівень розвитку внутрішньої туристичної діяльності в Україні зумовлений стримуванням кількості стратегічних альянсів, готелів, франчайзингових туристичних центрів. Для підвищення цього рівня необхідне державне регулювання і підтримка, насамперед, інституціональне забезпечення, бюджетування інноваційних проектів і програм у туристичній сфері тощо.

Наразі важливим питанням постає налагодження тісних відносин із Європейським Союзом щодо економічних, політичних, соціальних та культурних складових, оскільки від цього залежить подальше збільшення рівня розвитку, а особливо у довгостроковій перспективі, українська влада починає приділяти більше уваги розвитку цим відносинам у туристичній галузі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борблік К.Е. Теоретичні засади дослідження функціонування ринку туристичних послуг. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Вип. 22. 2018. С. 142–145.
2. Біль М.М. Механізм державного управління туристичною галуззю на регіональному рівні: теоретико-прикладний аспект / за ред. О.П. Крайник. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2011. 228 с.
3. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). Київ: Альгерпрес, 2005. 436 с.
4. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: моногр. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. 463 с.
5. Борущак М. Проблеми формування стратегії розвитку туристичних регіонів: моногр. Львів: ІРД НАН України, 2006. 288 с.
6. Гуляев В.Г. Туризм: Экономика и социальное развитие. Москва: Финансы и статистика, 2008. 304 с.
7. Карпова Г.А. Экономика современного туризма / под ред. Г.А. Карповой. Москва; Санкт-Петербург: Герда, 2005. 412 с.
8. Про туризм: Закон України від 15.09.1995. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 325/95.
9. Темный Ю.В. Введение в экономику туризма: учеб. пособ. Москва: Советский спорт, 2001. 184 с.
10. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні: навч. посіб. Чернівці: Книги-XXI, 2003. 300 с.
11. Гудзь М. Механізм формування та реалізації еколого-економічних стратегій розвитку туризму. *Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління*. 2012. № 3 (15). С. 16–21. С. 18.
12. Зайцева В., Корнієнко О. Міжнародний туризм та глобалізація в сучасному світі. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012. № 2 (8). С. 55–65.
13. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року: розпорядження від 16.03.2017 р. *Кабінет Міністрів України*. № 168-р. Ст. 2041. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80>
14. Горбылева З.М. Экономика туризма: учеб.-практ. пособ. Минск: БГЭУ, 2007. 167 с.
15. Семенов В.Ф., Набієва А.Е. Основные схемы и направления регулирования сферы рекреации и туризма в странах ЕС. *Економічний аналіз*. 2017. Т. 27. № 4. С. 83–90.

REFERENCES

1. Borblik, K.E. (2018). Teoretychni zasady doslidzheniya funktsionuvannya rynku turystychnykh posluh [Theoretical bases of research of functioning of the market of tourist services]. *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky — Global and national economic problems*, 22, 142–145 [in Ukrainian].
2. Bil, M.M. & Kraiynyk, O.P. (Ed). (2011). *Mekhanizm derzhavnoho upravlinnia turystychnoiu haluzzii na regionalnomu rivni: teoretyko-prykladnyi aspekt [The mechanism of state management of the tourism industry at the regional level: theoretical and applied aspect]*. Lviv [in Ukrainian].
3. Liubitseva, O.O. (2005). *Rynok turystychnykh posluh (heoprostorovi aspekty) [Market of tourist services (geospatial aspects)]*. Kyiv [Ukrainian].
4. Tkachenko, T.I. (2009). *Stalyi rozvytok turyzmu: teoriia, metodolohiia, realii biznesu [Sustainable development of tourism: theory, methodology, business realities]*. Kyiv [in Ukrainian].
5. Borushchak, M. (2006). *Problemy formuvannia stratehii rozvytku turystychnykh rehioniv [Problems of formation of strategy of development of tourist regions]*. Lviv [in Ukrainian].
6. Gul'jaev, V.G. (2008). *Turizm: Jekonomika i social'noe rozvittie [Tourism: Economy and social development]*. Moscow [in Russian].
7. Karpova, G.A. (2005). *Jekonomika sovremennoho turizma [Economics of modern tourism]*. Moscow [in Russian].
8. Pro turyzm: Zakon Ukrainy vid 15.09.1995 [On Tourism: Law of Ukraine from September 15th, 1995]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy — Information from the Verkhovna Rada of Ukraine*, № 325/95 [in Ukrainian].
9. Temnyj, Ju.V. (2001). *Vvedenie v jekonomiku turizma [Introduction to the economics of tourism]*. Moscow [in Russian].
10. Kyfiak, V.F. (2003). *Orhanizatsiia turystychnoi diialnosti v Ukraini [Organization of tourist activity in Ukraine]*. Chernivtsi [in Ukrainian].
11. Gudz, M. (2012). Mekhanizm formuvannia ta realizatsiyi ekoloho-ekonomichnykh stratehiy rozvytku turyzmu [The mechanism of formation and implementation of ecological and economic strategies for tourism development]. *Naukovyj visnyk Chernihiv's'koho derzhavnoho instytutu ekonomiky i upravlinnia — Scientific Bulletin of the Chernihiv State Institute of Economics and Management*, 3 (15), 16–21 [in Ukrainian].
12. Zaitseva, V. & Korniienko, O. (2012). Mizhnarodnyy turyzm ta hlobalizatsiya v suchasnomu sviti [International tourism and globalization in the modern world]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu — Bulletin of Zaporizhia National University*, 2 (8), 55–65 [in Ukrainian].
13. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku turyzmu ta kurortiv na period do 2026 roku: rozporiadzhennia vid 16.03.2017 [On approval of the Strategy for the development of tourism and resorts for the period up to 2026: order of 16.03.2017]. *Kabinet Ministriv Ukrainy — Cabinet of Ministers of Ukraine*, 168-p. art. 2041. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80> [in Ukrainian].
14. Gorbyleva, Z.M. (2007). *Jekonomika turizma [Economics of tourism]*. Minsk [in Russian].
15. Semenov, V.F. & Nabieva, A.E. (2017). Osnovni skhemy i napryamy rehulyuvannia sfery rekreatsiji i turyzmu v krayinakh YES [The main schemes and areas of regulation of recreation and tourism in the EU]. *Ekonomichnyi analiz — Economic analysis*, 27, 4, 83–90 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції журналу 17.02.2021